

Секція 6. ФІНАНСИ, ОБЛІК, АУДИТ: СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Н.С. Акімова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ЗАРУБІЖНА ПРАКТИКА СТАНДАРТИЗАЦІЇ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

На світовому рівні управлінський облік вже давно зайняв гідне місце, будучи самостійною галуззю управління зі своїми теоретичними, методологічними та організаційними потребами.

Якщо у світовому бухгалтерському професійному співтоваристві основний акцент робиться на стандартизації управлінського обліку як найважливішого інформаційного ресурсу управління, то в українській дійсності винятковий пріоритет відданий державному регулюванню фінансового та податкового обліку. Стандарти з управлінського обліку в українській практиці, на жаль, до теперішнього часу відсутні.

Інститутом управлінських бухгалтерів (Statements on Management Accounting – SMA) розроблена рекомендована система положень з управлінського обліку. Усі положення при їх створенні розподілені залежно від їх функціонального призначення по п'яти рівнях:

- положення, що розкривають цілі й характеристику управлінського обліку і звітності;
- положення, що пояснюють термінологію в галузі управлінського обліку;
- положення, що викладають концепції в галузі управлінського обліку;
- положення, призначені для практичного керівництва з використання прийомів управління бізнесом;
- положення, що розширюють тлумачення облікових прийомів в деяких сегментах управління бізнесом.

Функціональне призначення міжнародних положень у сфері бухгалтерського та управлінського обліку пов'язано з необхідністю вирішення різних економічних проблем: управління активами, капіталом, зобов'язаннями, продажами, прибутком тощо.

Таким чином, в міжнародній практиці організація управління на основі облікової інформації спирається на взаємозв'язок регламентів фінансового та управлінського обліку, які мають місце в європейській і американській практиці. При цьому положення управлінського обліку при міжнародному підході визначають вихід і суть стандартів

фінансового обліку, тобто «Управлінський облік і звітність є базисом фінансового (бухгалтерського) обліку і звітності, але не навпаки». Однак регламенти у сфері управлінського обліку в меншій мірі приділяють увагу тим обліковим прийомам, які забезпечують тактику управління в комерційній діяльності. Відсутній, наприклад, порядок вибору об'єктів управлінського обліку, типові напрямки групування витрат для різних цілей, прийоми об'єктивно-прикладного підбору методу обчислення собівартості в залежності від різних факторів виробництва та ін.

Міжнародний підхід до стандартизації управлінського обліку найменше сприяє оцінці можливостей внутрішнього менеджменту, виявлення взаємозв'язку дій конкретних топ-менеджерів з результативними показниками їх зони відповідальності. Спрямованість зазначених стандартів більшою мірою орієнтована на певну структуру активів і зобов'язань, їх оцінку і аналіз, що не менш важливо при виборі та підтвердженні стратегії управління організацією в цілому, а також її окремих галузевих видів діяльності зокрема. Поява нових проблем в конкурентному середовищі, вирішення яких також покладається на обліковий механізм, призводить до безперервного процесу стандартизації прийомів і способів ведення управлінського обліку в міжнародній практиці.

Стає очевидним, що інформації бухгалтерського (фінансового) обліку для формування управлінської звітності окремої організації або корпорації недостатньо для вироблення їх стратегії розвитку, у зв'язку з чим рішення проблеми переноситься економістами в сферу управлінського обліку. Прийоми деталізації бухгалтерської звітності для корпоративного управління не забезпечують повну впевненість в створенні економічних прогнозів на довгостроковий період. Це сприяло появі інтегрованих звітів, які покликані додатково розширити інформацію бухгалтерської звітності, необхідної для обґрунтування економічної стратегії організацій. В цілому ж управлінська звітність являє собою модель бухгалтерської звітності, що формується на основі фінансового та управлінського обліку і розкриває корисність і тривалу перспективність економічного суб'єкта в розрізі значущих для стратегії розвитку факторів. При цьому формати управлінської звітності для підтвердження правильності вибору стратегії можуть формуватися тільки за результатами системного бухгалтерського обліку і своїми сукупними показниками не суперечити його синтетичним даними.

У результаті управлінська звітність покликана стати способом досягнення зовнішніх цілей на основі управлінсько-аналітичних показників системного обліку. Розширення показників для зазначених цілей управління є областю управлінського обліку.